

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre 84 kor.
Fél évre 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy hóra 7 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, november 5.

Megalakult az aradi munkás-tanács.

Holnap alakul meg a katonatanács. Munkások és katonák tömörülése a rend fenntartására. —

Az a hatalmas és lelkes szolidaritás, amely a forradalom első napján a legszentebb felhevülésben egybeforrasztotta a polgárságot, munkásságot és katonaságot, most, amikor a belső rend és nyugalom helyreállításának nagy munkája vár megoldásra, még nagyobb. Hiába igyekeznek bizonyos oldalról aknákat elhelyezni, hogy a munkásságot és polgárságot szétválasszák, hiába igyekeznek felforgató tendenciákkal az egyik társadalmi osztályt a másik előtt diszkreditálni, a város minden polgára, minden munkása tudatában van annak, hogy ezekben a sorsdöntő órákban, amikor az új Magyarország alapjait rakják le, amikor a mob fékevesztett indulatai fosztogatásban, rablásban és gyújtogatásban törnek ki egymásra vannak utalva. Az összetartozandóságot mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy munkások, katonák tömörülnek a rend és nyugalom fenntartására. Az aradi szervezett munkások ma megalakították a munkástanácsot, holnap pedig megalakul az aradi helyőrség katonatanácsa. Ezek a tanácsok egymás mellett és egyöntetűen fognak működni, hogy a normális viszonyok lehetőleg minél előbb helyreálljanak.

Csatlakozás a Nemzeti Tanácshoz.

A m. kir. miniszterelnökség sajtóügyi osztálya vezetőjének a mai napon hozzám intézett távirata szerint a m. kir. csendőrség is csatlakozott a Magyar Nemzeti Tanácshoz. Barabás Béla főispán.

Annak a közlésére kértünk, hogy:

1. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének Aradi Köre.

2. Az Adóhivatali Tisztviselők Aradmegyei Szervezete.

3. Az aradi állami adóhivatal személyzete még november 1-én bejelentette Károlyi Mihály miniszterelnöknek a Magyar Nemzeti Tanácshoz és Népkormányhoz való csatlakozását, kijelentve, hogy az új, demokratikus Magyarország megteremtésének korszakalkotó munkájában minden erejével s a legnagyobb odaadással vesz részt.

Katonák és munkások a rendért.

Tegnap este Resch Ferenc altábornagy, magyar katonai állomásparancsnok vezetésével a helyőrség nyolcvan tisztje tárgyalásokat folytatott a munkástanács elnökségével a megalakítandó katonatanács feladatairól. — A katonatanács hatáskörét nemcsak a város, hanem a vármegye területére is ki fogja terjeszteni hatáskörét.

Holnap a munkástanács magyar, német és román nyelvű kiküldöttjei bejárják a vármegyét és a szomszédos vármegyék közeli községeit, ahol gyűléseket tartanak, fel fogják hívni a községek lakóit, hogy a legelső feladat a rend fenntartása, a személy- és vagyonbiztonság megóvása. A kiküldöttek meg fogják szervezni a községekben a polgárőrséget és olyan szervezetet létesí-

tenek, amely fenntartja a szoros kapcsolatot a munkástanácssal.

Együttal a munkás- és katonatanács aláírásával közös felhívás fog megjelenni, amely felszólít mindenkit: polgárt, munkást és katonát, hogy az összes politikai és gazdasági erők tömörüljenek elsősorban a rend fenntartására és együttesen járjanak el a rend fenntartására hivatott hatóságokkal.

Megalakult a munkástanács.

Arad város szervezett munkássága ma megalakította az aradi munkás-tanácsot, amely száz tagból áll. Az elnökség a következőképpen alakult meg: Elnök: Bodnár Jakab, jegyző: Vinkler József, tagok: Csepely László, Nesztheimer Jakab és Kranovszky Géza.

A munkástanács ma esti ülésén a katonatanácsot előkészítő szervező-bizottsággal történt megállapodás értelmében az elnökség tagjait delegálta a megalakítandó katonatanácsba. Ezenkívül a munkástanács megállapodott a román nemzeti komitéval, hogy a román nemzeti tanácsba három román nemzetiségű szervezett munkást delegál.

A közrend fenntartására is nagy gondot fordít a munkás-tanács. A rendőrséghez Szikora József vasmunkást delegálta a munkástanács. Szikora József a rendőrségnél a munkás-tanácsot a közrend fenntartását érintő kérdésekben fogja képviselni.

Ezen kívül nyilvántartó és panaszfelvételi irodákat állított fel a munkástanács. Ezek az irodák a munkás-tanácsot érdeklő közrend, közbéke és vagyonbiztonság kérdéseiben kontaktust tart fenn a különböző polgári és katonai hatóságokkal és egyes emberekkel is. Az egyik iroda a munkás-otthonban, a másik a vasmunkások házában a Boros Béni-téren működik. Az irodákban mindenki bármely időben bejelentheti panaszát, amelyet a munkástanács azonnal megvizsgál és intézkedik.

Az aradi helyőrség legénysége a katonatanácsban.

Az aradi helyőrség legénysége ma délelőtt 9 órakor az altiszti étkezdében népes gyűlést tartott, amelyen megalakította azt a bizottságot, amely a legénységet képviseli a katonatanácsban. A gyűlésen elnök Huppert Henrik szakt. volt, előadója pedig Kardos Gábor őrmester, akinek indítványára a következő bizottságot küldte ki a katonatanácsba:

Elnök: Huppert Henrik, előadó: Kardos Gábor, jegyző Czikle János. Tagok: Feuer András, Hitessi Artur, Kubick Ernő, Lusztig Sámuel, Linn Henrik, Papp József, Birkenhauer Péter. Bizalmi férfiak: a pótzászlóalj részéről: Linn Henrik, Lustig Sámuel, a törzstagok részéről: Hitessi Artur, a segédszolgálatos század részéről Kardos Gábor, Strasser József, a helyőrségi műhelyek részéről Kubick Ernő, Jánossy Károly, építési vezetőség részéről: Dupák József, a továbbszolgáló altisztek részéről: Kolbert József, Papp József, az elszámolási osztály részéről: Feuer András, a gazdasági osztály részéről: Birkenhauer Péter, az összes pót századok részéről: Schmidt József, Klemann Antal, Ludig Lajos, a honvédség részéről Kapner József.

A többi aradi csapattesteket és katonai intézményeket ez uton hívják fel, hogy a bizalmi fér-

fiakat (kettőt) sürgősen válasszák meg és jelentsek be Kardos Gábor őrmesternek (Segédszolgálatos...)

Resch altábornagy felhívása.

E legkomolyabb órákban minden becsületesen gondolkozó polgárnak szívébe akarom vésni, hogy az egyesülésben rejlik az erő. Ha összetartunk vallás, nemzetiségi különbség nélkül és alárendeljük magunkat a legsürgösebb intézkedéseknek, ha teljesítjük mindazt, amit a városi lakosságnak személy- és vagyonbiztonsága feltétlen megkíván, úgy nem fog rajtunk urrá lenni az anarchia.

Ezért ezuton is felszólítok mindenkit, hogy a

fégyvereket, löszert, mindennemű hadianyagot és felszerelést

haladéktalanul vagy a rendőrséghez, vagy a Várban a térparancsnoksághoz feltétlenül szolgáltatassa be, mert mindazokkal szemben, kiknél akár a katonai őrzőerők, akár a polgári rendőrség illetve a polgárőrség bármilyen katonai fegyvert, vagy felszerelést talál, a legnagyobb erélyvel és könyörtelen szigorral fogok eljárni, mint olyanokkal szemben, kik az anarchiát előidéző elemekkel összeköttetésben állanak és azokat támogatják.

Ezen felhívásom vonatkozásában is mint polgárőrök fegyvereiket hazavitték. Csak azoknak van jogában katonai fegyver tartása, kik a katonai állomásparancsnokságtól igazolvánnyal bírnak.

Arad, 1918. november hó 3-án.

Resch Ferenc altábornagy,
magy. katonai állomásparancsnok

Kikkel tárgyalt a szociálisták budapesti kiküldöttje.

Az aradi radikálisok lapja ma azt írta, hogy Szel Mihály az országos szociáldemokrata-párt kiküldöttje Aradon tanácskozott az aradi szociálistákkal, radikálisokkal és nemzetiségekkel. Számos oldalról, azt a kérdést vetették fel, hogy miért nem tárgyalt a budapesti kiküldött a függetlenségi párttal is? Kérdést intéztünk tehát Szel Mihályhoz, aki kijelentette, hogy ő senkivel sem tárgyalt, csupán elvtársai részére hozott utasításokat. Egyébként a következő nyilatkozat közlésére kért fel minket.

— Az „Aradi Hírlap” ma számában közölt azon állítás, hogy én az aradi radikális párttal tárgyalásokat folytattam — közönséges valótlanosság. Sem a nevezett párttal, vagy annak megbízottjával, sem az „Aradi Hírlap”-jal semmilyen tárgyalásokat nem folytattam. Sőt, ha ily irányú ambícióim lettek volna — aminthogy nem voltak — bizonyára lemondtam volna róluk — mert tendenciózus koholmányok szerzőivel a mai időkben nem tárgyalok. Szel Mihály, a szociáldemokrata-párt központi küldöttje.

Illetékes helyen az iránt is érdeklődtünk, hogy miért az ellenszenv speciál az aradi radikálisokkal szemben? Erre nézve azt a felvilágosítást kaptuk, hogy olyan politikailag megbízhatatlan urakkal nem lehet tárgyalni, nem lehet együtt haladni, akik önös érdekekből, személyi érvényesülésük miatt a közérdek ellen dolgoznak, akik intrikálni mennek a Nemzeti Tanácshoz az aradi főispán és aradi szociálista vezetők ellen, akik — miután nem juthattak vezető szerephez — most lapjukban bolsevik tendenciákat imputálnak a csöcselék pusztításainak csakhogy kompromittálni igyekezzenek a szociálistákat, a kik velük nem akarnak együtt dolgozni.

Ezt az információt megtehetjük még azzal, hogy a radikális klapja egy irt *Bokányi* Dezsőről, mint aki frondörösködik. Mi ugyan nem törődünk azzal, hogy Bokányi mit csinál, mit nem csinál, de furcsának tartjuk, hogy Bokányit frondörösködéssel vádolják meg ugyanakkor, amikor Budapest kormánybiztosává nevezik ki. Ezzel is csak azt akarjuk dokumentálni, hogy egyes radikális urak diszkreditálni igyekeznek a szocialistákat, akik szerveztségük erejével nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy Aradon rend és nyugalom uralkodik.

Aradi hadifoglyok üdvözik a Nemzeti Tanácsot. (Megalakult az orosz foglyok bizottsága.)

A napokban az a hír terjedt el, hogy az orosz foglyok hazaszállítására megtörténtek a szükséges intézkedések és hogy a munkaadóknak, akiknél orosz fogoly dolgozik kötelesek a foglyokat a gyűjtőállomásra elküldeni. Ez ügyben *Lindner* hadügyminiszter az aradvármegyei gazdasági munkabizottsághoz a következő táviratot intézte:

A vasárnapi hírlapok felhívják a polgárságot valamennyi hadifogoly hazabocsájtására. Ez téves információ. A hadügyminiszterium most szervezi a hadifoglyok lehetőség szerinti legsürgősebb hazaküldését. A rendelet hírlapok útján legközelebb megjelenik. A lakosságot és hadifoglyokat ily irányban sürgősen tájékoztassa. A hadifoglyok munkahelyeiken várják be elszállításukat. *Hadügyminiszter.*

Ezzel kapcsolatban arról értesülünk, hogy Aradon megalakult a hadifoglyok öt tagból álló bizottsága, amely *Mairovitz* Emil százados az aradi fogolykülönítmény parancsnoka közbejöttével rendkívül praktikus és elismerésre méltó célokat tűzött maga elé. Az orosz foglyok bizottsága az Aradon és a vármegyében levő foglyok nevében üdvözölte a Nemzeti Tanácsot abból az alkalomból, hogy Magyarországon is megalakult a népkormány, és az ország a demokratikus hadi útjára lépett.

A bizottság feladatául tűzte ki meggyőzni az Aradon és a megyében levő bajtársakat, hogy helyzetükben rövidesen gyökeres változás fog beállni. A hadügyminiszterium intézkedett ugyanis, hogy hazaszállításuk mihamarabb megtörténjen. Az ötös bizottság tagjai meg fogják magyarázni, társaiknak, hogy Magyarország olyan politikai tendenciákat követ, amelyek azokhoz az állapotokhoz hasonlítanak, melyeket Oroszországban a forradalom keltett életre. Az oroszoknak, mint szabad köztársaság tagjainak kötelessége, hogy a mozgalmaktól távol tartják magukat és igyekezzenek a belső rend és fegyelem fenntartásához hozzájárulni.

A bizottság minden faluba megbízottakat fog kiküldeni, hogy az orosz foglyokat felvilágosítsa.

A második cél az, amit a bizottság maga elé tűzött, hogy a munkaadók és orosz munkások között felmerülő differenciákat békésen elsimítsa.

Végül a bizottság azzal a kéréssel fordult a hadügyminiszterhez, hogy a Magyarországon tartózkodó orosz hadifoglyok hazaküldése érdekében mindent kövessen el. A bizottság tagjai lettek: *Boborow* György, *Guckowszky* Micslav, *Laske* Ferenc, *Markow* Oszkár és *Prachin* Lázár.

A bizottság állandóan megtalálható délelőtt 12 óráig a vármegyei munkaügyi bizottság irodájában 12—2, óráig pedig az *Adria* Biztosító Társaság irodájában.

A lángban álló megye.

(Fosztogatás, rablás, gyujtogatás a községekben. — Egy zászlóalj katonája jön Temesvárról. — Aradi polgárőrök a falvakban. — A román nemzeti tanács kiáltványa.)

Aradvármegye lángbaborult. A falvakban a legtökéletesebb az anarchia, amely fosztogatásokban és a legfélelmetesebb erőszakoskodásokban tombolja ki magát. A felizgatott tömegek, amelynek legnagyobb része a falvak cigányából áll, felfegyverkezve megtámadták a jobbmódu embereket, a gazdaságokat és az üzleteket és kifosztották azokat. A falvak nád-rágos embereinek, a birtokosok, a szolgabírók, a jegyzők, a tanítók és a papok helyzete a falvakban kétségbeejtővé vált. A tömeg hangulata első sorban ezek ellen az emberek ellen irányul, akik védtelenül várják a tömegek izgatott hangulatának lecsillapodását. A hatóságok nem tudnak karhatalmi erőt küldeni minden faluba, miután nem áll megfelelő fegyveres erő rendelkezésre. Az anarchia óráról-órára nő, a falvakban maradt intelligens elem helyzete percről-percre szorongatottabbá válik és ezek az emberek szívszorogva várják, hogy mit hoz a vigasztalan sötétséggel közeledő éjszaka.

Az alispáni hivatalban egész napon át és késő éjjel is izgatott élet uralkodik. Bemene-kült szolgabírók és jegyzők teszik meg jelentéseiket, *Schill* József alispán, *Darányi* János főjegyző, dr. *Körössy* és dr. *Török* vármegyei aljegyzők, a vármegye többi tisztviselőivel együtt egész nap és egész éjjel hivatalukban vannak.

Az alispán szobájában minden pillanatban megszólal a telefon. A vármegyéből segítséget kérnek. Dr. *Körössy* aljegyző a sok telefonálástól már rekedt hangon mondta, hogy a vármegye nem tud karhatalmat küldeni, mert nem áll elég fegyveres erő rendelkezésére. Ujabb és újabb hírek jönnek, amelyek szomorú képet nyújtanak arról az anarchiáról, amely a vármegyében felütötte a fejét.

Seprősről jön a telefonjelentés: A zendülők kifosztották az üzleteket, kirabolták *Czárán* Jánost, a híres urlovast és most *Czárán* Géza földbirtokos háza előtt áll a felbőszült tömeg. *Czárán*ék védelmére hat helybeli román ember is vállalkozott, akik közül hármat lelőttek a zendülők.

Az alispán szobájában ott áll *II. Czárán* Géza aradi szolgabíró, aki tehetetlenül és megdöbbenve hallgatta a jelentést. *Czárán* végül a repülőgéposztig parancsnokánál eljárta, hogy két gépet küldjenek *Siklósrá* gépfegyverekkel a szorongatott emberek védelmére. A két repülőgép még az est folyamán elindult.

Kisjenőről ma este a következő táviratot kaptuk:

Járásunk egész területén teljes anarchia uralkodik. Hazatért katonák és a csöcselék a birtokokat, köztük a kisjenői uradalmat kirabolták, jószágállományukat elhajtották és a gazdatiszteket kifosztották. A kár hozzávetőleg tíz millió korona. A helyzet szerfelett vészes. Főszolgabíró.

Este 7 órakor beszéltünk telefonon a kisjenői postahivatallal. A postamester jelentése szerint a környékben minden uradalmat kifosztott a tömeg és a községekben feltörték a boltokat. Magánházakat eddig még nem támadtak meg. A főhercegi uradalom kisjenői kastélyába begyűltek a környékbéli gazdasági alkalmazottak és ott várják a fejleményeket. A községekben

a délután folyamán hozzáálltak a polgárőrség megszervezéséhez. Ember volna elég, de fegyver nincs a megalakítandó polgárőrségnek.

A kisjenői csendőrség tudomást szerzett arról, hogy a községekben és a környékről való cigányok felfegyverkezve éjjeli támadásra készülnek. A csendőrök felkutatták a cigánysereget, amelynek egyik tagja rálőtt a csendőrökre. Erre a csendőrök sortűzetet adtak. A cigányok a sortűzre szétszaladtak, három cigány azonban életét veszítette. Ezek között van *Lakatos* János Csábi, a híres rablógyilkos is, aki ezelőtt pár évvel egy csendőrzárort meggyilkolt és azután megszökött az egri katonai börtönből. Később, az este folyamán erősítés érkezett a községbe, amely fegyvereket és municiót vitt magával az ott megalakított polgárőrség felfegyverzésére.

Siklóson nagy tömegbe verődtek össze a zendülők, akik rabolni és fosztogatni kezdtek. Az előjáróság segítségért telefonált, mire Aradról egy nyolcvan főnyi különítmény ment ki a siklósiak segítségére. A katonáknak sikerült a rendet a községben helyreállítani és a puszkákat összeszedni.

Elekre ment ezután a különítmény, miután ott is zendülésben tört ki a csöcselék. Itt is raboltak, fosztogattak a zendülők, úgy, hogy a jegyzőnek és a falubeli intelligensebb embereknek el kellett menekülniök.

Pankotára külön vonaton ment ki *Erdős* hadnagy 20 katonával és egy géppuskával. Ennek az expedíciónak különösen az a célja, hogy az ottani polgárőrség részére municiót és fegyvereket vigyen. *Pankotán* a mai nap nyugodtabban telt el, de hírek érkeztek arról, hogy az éj folyamán a környékbéli erősítés ennek megakadályozása céljából ment ki.

Ószenannán a román nemzeti tanács 100 tagból álló polgárőrsége tartja fenn a rendet. A községben teljes a nyugalom, a jegyző lakását állandóan a polgárőrség tagjai őrzik. A lakások semmi sem hiányzik. Az ószenannai csatáról szombaton éjjel a legnagyobb izgalom közepette kaptunk telefonértesítést, amelybe, miután azt 5 perccel a jegyző és családjának megszabadítása után kaptuk, több sajnálatos tévedés volt. Így az egyik polgárőr az első percek lezajlása után azt jelentette, hogy a csetepatéban 12 román katonát meghalt. Mindössze a szerencsétlen fiatal *Martics* Géza esett el és csupán két súlyos sebesülés történt.

Ma *Schill* József alispán hosszan tárgyalt dr. *Pop* C. Istvánnal, aki kijelentette, hogy a román nemzeti tanács hajlandó a hatóságokkal egyetértésben mindent megtenni, hogy a vármegyében a közrend helyreálljon. E célból már megkezdtek az agitációt a román polgárőrség felállítására céljából.

Schill József alispán ma telefonon és táviratban kérte a belügyminisztert, hogy a vármegyében rendelje el a statáriumot és küldjön karhatalmi erőt a fosztogatások megállítására. Erre a kérésre a késő éjjeli óráig értesítés nem érkezett. A nemzetőrségnek a vármegyében való felállítására vonatkozóan *Schill* József alispán a következőket mondotta munkatársainak:

— Én eddig nem kaptam rendeletet a nemzetőrség megszervezésére és így ahhoz nem is

kezdek. Egyébként is a vármegyében azt-addig nem lehet keresztülvinni, amíg megfelelő karhatalmi erő nem áll rendelkezésünkre. érvényt szerezni a kiadott rendeleteinknek. Első teendőnk az kellene hogy legyen, hogy aradi polgárokkal vagy megbízható katonasággal helyreállítsuk a rendet és megmutassuk a népnek, hogy az államhatalom érvényt tud szerezni akaratának. Ma értesítést kapott az alispán, hogy Temesváron bevagyonozták egy zászlóalj katonát azzal a rendeltetéssel, hogy Aradra jöjjen. Eddig azonban a katonák nem érkeztek meg. Az alispán ma magyar, német és román nyelven a következő hirdetményt ragasztatta ki a községekben:

Felhívás Aradvármegye lakosságához! A mai súlyos időkben bekövetkezett új alakulások félreértése és félremagyarázása, továbbá rendbontó elemeknek a vármegyébe özönlése — fájdalom — a vármegye több községében rendzavarásokra és a vagyonbiztonság ellen intézett támadásokra vezetett.

Aradvármegye alólírott alispánja és az alólírott vármegyei tisztviselők és törvényhatósági bizottsági tagok a rend fenntartásáról tanácskozásként, azt a felhívást intézik a vár-

megye minden lakosához, hogy a közrend, az élet- és vagyonbiztonság fenntartásához mindenki személyes szolgálatával járuljon hozzá, a rend megzavarásától pedig saját polgártársai érdekében tartózkodjék. A mai nehéz viszonyok között mindenkinek becsületbeli kötelessége, hogy a hatóságot a közrendre irányuló intézkedéseiben támogassa és nemcsak a törvények, a becsület és tisztesség ellen vét, aki a rendet megzavarja, hanem saját magának és családjának létét és biztonságát is aláassa.

Rend nélkül sem a polgárok élete, sem a gyóna, sem a mindennapi kenyér nem biztosítható. Éppen ezért újból és nyomatékosan figyelmeztetünk mindenkit, hogy a rendkívüli időkhez mért rendkívüli kötelességtudással, önfegyelmelzettel és áldozatkészséggel, éjjel és nappal őrökadjék a saját maga, családja és polgártársai élete és vagyona felett. Arad, 1918. november 3. *Schill József* alispán, dr. *Keresztes Gyula* főügyész, *Darányi János* főjegyző, *Vásárhelyi József*, *Wittmann János*, *Nachtnébel Gyula*, árvaszéki elnök, dr. *Prekups Illés*, dr. *Pop C. István*, dr. *Ispravnik Széver*.

Atzél Péter butorait elhordták a fosztogatók.

— Doroszlófalva rémes éjszakája. —

Aradmegye intelligenciája a fosztogató és feldühödött falu népe elől Aradra futott. Az utcák telve idegenekkel, lépten-nyomon ismeretlen sápadt arcok merednek ránk, a halvány arcokból ijedt szem világít s ékesen beszél a borzalmakról, melyek elől az egész megye intelligenciájának Aradra kellett menekülnie.

Mintha azt beszélnék — s talán beszélnek is — mindnyájan, hogy e lázadás nem a csöcselék szenvedélyének fellobbanása, nem spontán fosztogatási és rombolási hajlam, hanem bizonyos tévszerűség nyilatkozik meg a sajnálatos mozgalomban, mely faluról-falura terjed s átviszi a tüzet egyik helyről a másikra.

A nagy közönség tévedésben van, ha azt hiszi, hogy a gyújtogatásokat és fosztogatásokat kizárólag szökött katonák és elmenekült fegyencek viszik véghez. Kétségtelenül ilyenek is vannak a rendzavarók között, sajnálatos azonban, hogy az irányítás munkáját a falvak jómódu és tekintélyesebb elemei végzik. Csaknem minden értesülésünk úgy szól, hogy a rendbontók között az illető helység vezetőit látták. Ezeknek az embereknek fellogására jellemző az az eset, mely Dudon történt.

Tegnap híriül adták *Török Andor* dudi földbirtokosnak, hogy a falu népe fegyverkezett ellene s megakarja támadni a kastélyát. Ez a kastély Magyarország egyik legérdekesebb és legértékesebb butorgyűjteményét őrzi. Néhai *Atzél Péternek*, az országos híri aradi és aradmegyei főispánnak butorai vannak a dudi kastélyban s e butorok értéke ma meg se becsülhető. Drága és ritka, értékes és csodaszép szőnyegek, antipuitások tárháza a *Török Andor* úrilaka s ezenkívül a magtárak is nagymennyiségű vetőmagot rejtettek.

Tisztartójának kérésére *Török Andor* elutazott a követelőző nép elől. Épen idejében. Alig ért Tornovára, az állomáson a telefonhoz szólították s tisztartója közölte vele, hogy a falu népe fosztogatókat, most a kastélyhoz nyomult s a kulcsokat kéri.

— Megkérdeztem tőlük, folytatta a tisztartó, hogy ez mire szükséges s erre kijelentették, hogy — *birtokba akarják venni az egész*

uradalmat! Az ügy jelenleg így áll. Most mit tegyünk?

Török Andor gondolkozott egy pillanatra a telefon előtt, aztán gyorsan válaszolt:

— Adja át a kulcsokat.

A tisztartó a követelő néptömegnek átadta a kastély és magtár kulcsait s erre a butorokat, a szőnyegeket, a magtárnak körülbelül öt vagon tartalmát elszállították a községi házra. Itt az előjáróság előtt — nyugta mellett — a falu minden lakója egyenlően részesült a *Török Andor* vagyonában. Az egyik kapott egy XIV. Lajos korabeli fotelet és két véka búzát, a másik egy velencei tükröt s egy szopós báránnyt. Szóval az osztozkodás a falu előjáróságának részvétele mellett testvériesen megtörtént. S most a dudi kastély kitört ablakain vigan jár be az őszi szél, de nem talál oda benn egyetlen szeget sem.

Doroszlófalvának emlékezetes szombat éjszakája volt. Az elégedetlenkedő tömeg *Fischer Kálmán*nál kezdte a fosztogatást, feltörte és kirabolta az üzletét, majd átment *Wolff Zsigmond* kereskedőhöz, akinek sikerült velük alkuba bocsátkozni s megmenthette életét és lakását — egy hordó pálinka felajánlásával. A pálinka hamarosan elfogyott s ekkor a tömeg a községi házhoz ment, ahol mindent elpusztított. Még az ablakrámkákat is kiszaggatta a falakból. *Muzságy Géza* körjegyző lakását teljesen feldúlták, ő maga csak nagy nehezen tudott a feldühödött nép elől elmenekülni. Négy száz hekto bort ellenben csapraverték, részben megitták, részben kiengedték. Feltörték *Bogdánffy Béla* főszolgabíró lakását, ahonnan ruhákat vittek el. Ez még mind nem elégítette ki a tömeg szenvedélyét. Megrohanták *Traub Kálmán* szőlőbirtokos lakását. Az ajtókat baltaikkal feltörték s mindent porrá zúztak. A seretéseket leölték s a húst szétosztották. Elvittek ezenkívül az összes értékpapírokat és ékszereket.

Tornován a rablást *Kolin Ignác* kereskedőnél kezdték. Az üzletet és a lakást kifosztották. Itt a falu legjobb módú és legtekintélyesebb lakosai vezették a tömeget. Háromszáz hekto bort csapra vertek. Ez azonban kevés

volt a szomjas tömegnek, mire *Horváth Vendel* kávéházába vonultak s ott, miután minden megihatót megittak, az egész berendezést összezúzták.

Hármezer nemzetőr.

(Megkezdődik a sorozás.)

Holnap kezdik meg a nemzetőrség szervezését. A kormány elrendelte a nemzetőrség megszervezését, amelynek értelmében holnap reggel két katonarvos a városháza sorozó termében be fogja sorozni a nemzetőröket. A sorozás nem a katonai sorozások mintájára fog történni. A jelöltek nem vetkőznek le, az orvos ruhástól fogja őket megnézni, van-e valami bajuk, ha nincs, besorozza őket.

A miniszteri rendelet előadja, hogy csak a lakosság öt százaléka szabad besorozni. Aradon *Green Nándor* főkapitány nyilatkozata szerint 60.000 lakost vesznek alapul s így 3000 nemzetőrt fognak besorozni. Elsősorban természetesen a polgárőrség tagjai közül fognak választani nemzetőröket, akik a nemzetőri szolgálatért, amint ismeretes, napi 30 korona díjazást kapnak.

A polgárőrök önkéntes jelentkezése ma is egész nap tartott. A várban és a rendőrségen alig bírták felvenni a jelentkezőket, akiknek száma ma már meghaladja az ötezeret. Ebből holnap háromezer embert soroznak be a nemzetőrségbe, amely holnaptól kezdve katonai szervezetként fog működni. A nemzetőrség parancsnoka *Green Nándor* főkapitány lesz.

Hirdetmény. A magyar hadügyminiszter rendelkezése Aradon nemzetőrség állíttatik fel. Jelentkezni lehet ma november 5-én, reggel 9 órától a városháza földszintje északi termében (katonaiügyi osztály sorozó helyisége). Jelentkezhet minden 20 évet betöltött, de 40 éves kort meg nem haladó, erkölcsi tekintetben kifogás alá nem eső egészséges aradi illetőségű katonai, munkás és polgár. Katonai kötelezettségüknek eleget tett egyének előnyben részesülnek. A nemzetőrök 6 hónapi kötelezettséget vállalni kötelesek. A nemzetőr tisztnek napi 40 koronát, a nemzetőrök napi 30 koronát kapnak. *Green Nándor*, főkapitány.

Az Aradi kereskedők Köre által megindított mozgalom a polgárőrség költségeinek hozzájárulásához a tegnapi nap folyamán 14370 korona összeg eredményezett. Ezen összeghez hozzájárultak: *Éles Géza* dr. 2000, *Färber Lajos* 1000, *Brandeisz Henrik* 500, *Lengyel Testvérek* 500, *Berta Testvérek* 300, *Szántó Herman* 300, *Freud Fülöp* 300, *Pöhm János* 300, *Scherhag Ernő* 300, *Scherhag Franciska* ezüstben 50, *Scherhag Ilona* ezüstben 50, *Robitsek Lajos* 300, *Schwartz Testvérek* 200, *Zimmermann Ignác* 200, *Weinberger Ferenc* 200, *Kutányi Ferenc* 200, *Singer Sándor* 100, *Leichter Lipót* 100, *Frischmann József* 100, *Rothstein Mór* 100, *Kalász János* 100, *Büchler Mór* 100, *Brunner Béla* 100, *Bellai József* 20, *Kerpel Izsó* 1000, *Szücs F. Vilmos* 100, *Bernstein Manó* Borossebes 500, *Kovács Soma* 500, *Schwartz Dávid* 100, *Ehrenfeld Ignác* 500, *Goldschmidt Mihály* 2000, *Steckl Adolf* 300, *Jeremiás Adolf* 400, ifj. *Kopetkó Károly* 100, *Reich B. Károly* Fia és Társa 400, *Moskovits Zs.* 500, *Vidor József* 100, *Schrodt István* 200, özv. *Schwartz Jakabné* 50, *Braun Gusztáv* 100, *Austerweil Mór* 100, *Guttman Samu* 200, összesen 14370 korona. A fenti összeggel az eddigi gyűjtés eredménye 46.670 korona. Az Aradi Kereskedők Köre a gyűjtést buzgalommal folytatja és az erre azánt adományok *Kneffel Lajos* elnökhöz küldendők.

Ezenkívül még a következő adományok folytak be a városhoz: *Németh Ödön* 500, *Barcza János* 50, *Kárpáthy János* 500, *Merkler Gyula* 100, *Steiner Ferenc* 1000, *Haberéger György* 200, *Verbos A. és fia* 200, *Vojtek Kálmán* gyógytára 500, *Szentmiklósi Gyula* 50, *Rihmer János* 20, *Winkler József* 1000, *Dános Gyula* 500, *Pick Ernő* és *Adolf* 800, *Baumann János* 200, ifj. *Weisz Mór* 50, *Papp Miklósné* 50, *Sebestyén Mór* 300, *Ungár József* 200, *Kilényi és Strasser* 200, *Solymos I.* 100, *Kuhl Mihályné* 200, *Erdélyi Pál* 100, özv. *Simay Istvánné* 100, *Dengl Lajos* 300, *Falus József* 200, *Fränkl S. József* 500, *Hajós Árpád*

1000. Weisz Mór és fiai 5000. Hell és Társa 30. Czeiler István 200. Glück József 200. Kovács Samu 100. Urai János 100. Pollák Lajos 2000. Bodnár József 100. Török Géza 50. Dreichlinger Testvérek 300. Schwartz S. Fiai és Társa 3000. Arad Csanádi Egyesült Vasut 5000. Winter János 200. Politzer Miksa 50. Székely Károly dr. 200. Schwartz József 100. Berzsény Béla 100. Szilágyi és Társa 100. Lengyel Ferenc 100. Schwartz Dezsőné 1000. Grosz Lajos 200. Pollák Arnold 200. Roth Zsigmond 500. Andrányi K. és Fiai 10.000. Kohlhauser Anie 20. Schwartz Pál 200. Czettel Fülöp 200. Gonda Samu 50. Erényi Tivadar 50. Vojtek és Weisz 500. Minorita rendház 1000. Steiner Jakabné, István és László 5000. Weisz Pál 100. összesen 44.670 korona.

Az arad-pályaudvari postahivatal személyzete körében az első felhívásra még folyó hó 1 én 70 taggal megalakította a polgárőrséget s ez idő óta a személyzet őrsapata látja el a pályaudvari posta szükséges őrszolgálatot s ezen kívül az Arad 2. sz. postahivatal ellenőrzése alá tartozó katalauz (mozgó) postákat is. A személyzet 70 tagu polgárőrsége a rendes — amugy is terhes éjjeli szolgálattal kapcsolatos — szolgálata mellett még a fontos és terhes éjjel-nappali szolgálatait is elvégzi.

Arad iparosaihoz! Amidőn városunk védelméről van szó, mindnyájunknak ott kell lenni. A saját elhatározásából és közreadott felhívásunkra, már igen sok iparos jelentkezett szolgálattételre a polgárőrséghez. Azonban a viszonyok megkivánják, hogy anyagi áldozatokat is hozzunk polgárőrségünk szervezése és fenntartása céljaira. Több tagársunk, önkéntes elhatározásából a polgári őrség céljaira pénzadományokat is gyűjtenek tagjaink között. A kezdeményezők közül Náder Gyula 50. ifj. Müller József 200 koronát adtak. A gyűjtést folytatjuk; az aláírási ív irodánkban van felfekelve; remélhetőleg mindenünk hozzájárul e nagy célhoz a maga tehetsége szerint. Áldozzunk szeretettel a Köz érdekében! Az aradi iparistület elnöksége.

A szászok csatlakoztak a Nemzeti Tanácshoz.

(Budapesti újságírók a köztársaságért. — Dr. Varjassy Lajos megbízatása.)

Budapestről jelentik: a Budapesti Újságírók Egyesülete ma délután rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyen kimondotta, hogy lelkesen üdvözi a független magyar népkormányt, amely a fegyverszünetet megkötötte s programját az államformáról való népszavazással kibővítette. Kész a kormányt minden anarchikus törekvés ellen való küzdelmében leghathatósabban támogatni. Kijelenti, hogy a forradalom vívmányainak, a népuralom maradványainak egyetlen biztosítékát köztársasági államformában látja.

Nagyszombatból jelentik: November 2-án megalakult az ideiglenes szász végrehajtóbizottság, amely csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz. Neugeboren és Franck képviselőket Budapestre küldték, hogy érintkezésbe lépjenek a Nemzeti Tanáccsal.

Budapestről jelenti a Politikai Híradó: Ma délután 5 órakor minisztertanács volt. A mai minisztertanács Berinkei Dénes miniszteri tanácsost igazságügyi államtitkárrá nevezte ki.

Az Aradi Hírlap közli velünk, hogy Budapestre azt az értesítést kapta, hogy a kormány vasárnap reggel Budapestre kérte dr. Varjassy Lajos kamarai főtájt, akivel a kereskedelmi államtitkári állás elfogadásáról tárgyalt. A kinevezés időpontja még nincs megállapítva, mert állítólag dr. Varjassynek közérdekű más megbízatást kell vállalnia.

Windischgraetz és Landwehr bünei.

— Osztrák tisztok hadjáratai Magyarországon — Akik kifosztották az ország éléskamráját. —

Nagy Ferencnek, az új közéletmezési miniszternek, nem kell leleplezni azokat a bűnöket, amelyeket Windischgraetz és Landwehr elkövettek. Államtitkár korából jól ismerheti azt a fosztogatást, amely miatt Magyarország okatlanul és jogtalanul annyit szenvedett. De nem ismeri az ország ezeket az eseményeket s viszonyokat, amelyek annyi szakszűz zudítottak rá a magyar népre.

Másfél éve királyi patenssel hívták életbe a közös életmezési tanácsot Bécsben, Tisza miniszterelnöksége alatt. A magyar parlament kénytelen-kelletlen belement a dologba, habár többek között gróf Apponyi is egy interpellációjában ellene volt a legfiatalabb közös intézménynek, de

szorult az osztrák Hinterland

és meglelt az új hivatal, amelynek élére Landwehr Ottokár vezérőrnagy került. Helyettese és a hivatal rossz szellemű vezetője pedig Urbauer Károly főhadbiztos lett.

A hivatal eleinte mindössze egynéhány emberből állott, úgy, hogy állandó kigondoló bizottságokra volt szükség, amely a hatáskörének megállapításáról gondolkodott, mivel e hivatalnak semmiféle törvényes létezősége nem volt. Később már közel ötven tiszt, — életmezési és hadbiztosi cseh-osztrák tisztviselője volt, akik közül alig négy-öt volt a magyar, ez is alsóbbrendű szolgálati beosztásban, nehogy a hivatal belső ügyeibe betekintése legyen. Eltekintve a tanács elnökének miniszteriális illetésétől és

évi ötvenezer koronás reprezentációs pótlékától,

minden odavezényelt alantás tiszt havi 700, törzstiszt és ezzel egyenrangú katonai tisztviselő — értsd hadbiztos — 800 koronát kapott utiátalány címen a rendes tiszti illetményen kívül. Sőt civilruháat alantás is járt, mert olyan szolgálatokat is teljesítettek, amikor polgári ruhában voltak kötelesek megjelenni. Érdekes megtudni, hogy ebből az utiátalányból hova utaztatták civilben a magyar tiszteteket. Többek közt Szilágyi Ferenc századost és Stanga József zászlóst kutató utra küldték. Az előbbi beutazta a Bácskát és Bánátot, utóbbi pedig a Dunántúlt. Ahogy az alispáni jelentésből kitűnik, bizony

keményen léptek fel ezek az urak a készletek felkutatása körül.

Pedig csak informálódni kívánt a Hivatal vezetője, a renegát magyar-szab Urbauer, hogy a leggazdagabb vidéken hogy él a magyar, a mikor a bécsi németnek csak három deka zsír jut betenki. És

erre a szolgálattal használták fel a magyar tiszteteket,

akik kénytelen-kelletlen a katonai parancsnak engedelmessé váltak. Az alispánok jelentéseit a belügyminiszter áttette a miniszterelnökséghez, ahonnan leintették szegényeket, odaát pedig folyt az információ tovább.

Mindaz pedig a katonai szükségletek fedezésének örve alatt történt. Az ilyen uton feltehető helyzetek azonban alapul szolgáltak nagyobb osztrák követeléseknek, amelyeket a magyar kormány felsőbb nyomás alapján nagyon gyakran teljesíteni volt kénytelen. Ezt a nyomást nem bírta ki annak idején Hadik János gróf közéletmezési miniszter korában és a

mikor a szállítókát megtagadta, el is bocsátották királyi kegyelemben, de a fő udvari szállító, herceg Windischgraetz Lajos t. k. árával ar Rácz Jenővel szállított Landwehr kívánságára, amit csak lehetett, súlyos felelősség terhelt úgy a volt minisztert, mint segédjét, akik számolni tartoznak az országnak az életmezésük ügyében való pocsékolásáért.

Mikor Hadik minisztersége idején a szállítókák nem mentek simán s éhínség fenyegette Bécsset,

Landwehr a hádseregnek szánt lisztet Bécs városának adta kölcsön.

Jött az ellenőrző bizottság, mely a kiszállított életmezési mennyiségek hováfordítását volt hivatva ellenőrizni. Ebben a súlyos helyzetben is tudott azonban magán segíteni a közös életmezési hivatal. A Hadi Termény vidéki megbízottainak, akiknek kötelességük lett volna a kiutalt gabonamennyiségeket felhajtani — tiszteteket küldtek a nyakukra. Ezek közül a protekciósak, az utiátalányosak Bécsből jöttek. A többiek, a magyarok s akiket a különféle katonai parancsnokságoktól vezényeltek ki, csak az egyszerű katonai tarifális napidíjat kapták: Három koronát naponta. Ezért aztán kimentek a falvakba, ahol a gabonát felhajtották és a legközelebbi vasuti állomáson vagonokba rakták és elszállításukról gondoskodtak. Nem egy közülük nevetséges figura formájában jelentkezett a főzgyökeres magyar vidéken, mert pályák, vagy cseh létére senkivel beszélni sem tudott, legkevésbé a magyarral, a ki türte, mint mindig, hogy gabonáját elvigyék

Hogy

a vasutal is korlátlanul rendelkezhesek

a közös életmezési tanács elnöke külön szállítási alosztályt alakított, melynek főnöke egy vezérkari ezredes. Ez persze katonailag kívánta irányítani ezeket a szállítványokat (gondoljunk a laibachi szállítási vezetőségre) és szinte csoda, hogy a Máv. belügyeibe irányítólag bele nem szólt a közös életmezési tanács elnöke.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: A kis szeleburdi. B) bérlet. Péntek: A kis szeleburdi. C) bérlet. Szombat délután: A féltékenység. Este: A kóristalány. Vasárnap délután: A pacsirta. Este: A kóristalány.

Az aradi Nemzeti Színház előadásai csütörtöktől kezdve a fenti műsorral a hatóság engedélyével megkezdődnek. Jegyek előre válthatók.

* Az Apolló és az Uránia előadásai. Az Apolló és az Uránia színház további intézkedésig délután 3, fél 5 és 6 órai kezdettel tartja meg előadásait. Az Apollóban „Sárány” című grandiozus dráma kerül bemutatásra Susanne Grandais-vel a főszerepben. Az Uránia „Egy éjszakára eljegyezve” című pompás nagyszabású vígjátékot vetíti. Mindkét színház új műsorának mellékkepei is a legszebb filmjelenetekből kerülnek ki. A közönség még a mai izgalmas időkben is kellemes, idegeket megnyugtató szórakozáshoz juthat. — Jegyek előre válthatók a mozik nappali pénztárainak.

Budapestet és Bécsset megszállja az entente.

(Közvetlenül tárgyalunk a békéről. — Jönnek haza a katonák.)

Budapestről jelentik: A *Neue Freie Presse* szerint nemcsak az olasz fronton, hanem minden fronton megkötöttük a fegyverszünetet.

Insbruckból jelentik: Dél felől szakadályosan érkeznek a katonai vonatok, amelyeknek tovább indulását a hatóságok minden módon elősegítik annak ellenére, hogy úgy az élelmiszerekben, mint közlekedési eszközökben hiány mutatkozik. A polgári és katonai hatóságok mindent elkövetnek, hogy elhárítsák azt a veszedelemet, hogy a X. és XI. hadsereg emberei elárasztva Tirolt élelem híján fosztogatva gyalog próbáljanak hazameenni. Az állomásokon élelmészeti állomásokat igyekeznek berendezni és minden forrásból igyekeznek élelmet beszerezni. Zavargás eddig nem történt. Mindössze szombaton fosztottak ki a katonák egy élelmiszerekkel megrakott vonatot.

Bécsből jelentik: Lembergben nyugalom uralkodik. Az ukrán csapatok uralják a várost. Egész Kelet-Galicia az ukránok kezében van.

Grázból jelentik: Az itteni katonai parancsnokot az államtanács letartóztatta.

Bécsből jelentik: Itteni felfogás szerint az entente-nak az a kikötése, hogy stratégiai pontokat megszállja. *főleg Budapestre és Bécsre vonatkozik*, miután ez a két város a monarchia legfontosabb vasúti csomópontja.

Linzből jelentik: Az itteni állomásparancsnok, *Stibiz* ezredes elhagyta állomáshelyét azzal a megokolással, hogy magyar állampolgár.

Bécsből jelentik: Katonai körök szerint azok az entente csapatok, amelyek hivatva vannak területünket megszállani, a hadvezetőség engedélyével vonalainkat több helyen átlépték és sikerült vonalaink mögött kordont alkotniok. Evvel megakadályozzák csapalaink rendszertelen visszavonulását és kényszeríteni fogják őket, hogy rendszeresen vonuljanak vissza.

Budapestről jelentik: A népkormány elhatározta, hogy saját kebeléből meghatalmazottakat küld az olasz és szerb harcterekre, hogy azok a főparancsnokságokkal közvetlenül tárgyaljanak a békéről.

Budapestől jelentik: Az entente balkáni hadseregének főparancsnokával, *Prauche de Esperay* tábornokkal külön tárgyalunk. Ma az igazságügyminiszter vezetésével külön bizottság utazott le a szerb határra.

Párisból jelentik a Havas-ügynökség: A fegyverszünetet Ausztria-Magyarországgal aláírtuk. Az ellenségeskedéseket folyó hó 4-én hétfőn délután 3 órakor megszüntettük. A fegyverszünetet kedden tesszük közzé.

Kalandos utazás Aradtól — Budapestig

(Kifosztott német préda-vonat.)

Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa tegnap Aradról Budapestre utazott. Érdekesnek tartjuk közreadni friss impresszióit, amelyeket az úton szerzett és amelyek élénken illusztrálják, hogy milyen kalandos most a fővárosba való utazás.

Az Aradról elinduló utasnak először is jólesően az ötlük a szemébe, hogy milyen példás és megnyugtató rend uralkodik az aradi állomáson. *Szemere* Kálmán állomásfőnök oly kitűnően szervezte meg az állomási őrséget, hogy nemcsak itt uralkodik rend és fegyelem, hanem az aradi állomás fegyveres vasutasokból és katonákból álló őrségét néha még a szomszédos állomásokra is igénybe veszik.

Eppen elutazásom előtt kapott táviratot *Szemere* állomásfőnök Kétegyháza állomásról, amelyben az ottani állomásfőnök jelentette, hogy több ezer ember készül megtámadni a pályaudvart és sürgős segítséget kért.

Szemere azonnal utnak indított egy matrózokból álló fegyveres különítményt. Ugyancsak az aradi állomáson való tartózkodásom alatt jelentették Gyomárról, hogy rabolnak és fosztogatnak az ottani állomáson. Ezekre a hírekre a polgári utasok nagy részének elment a kedve az utazástól és hazament az állomásról.

Közben a vonat Erdély felől lassan beérkezett az állomásra. Eppen megállott a vonat, mikor az egyik vagonból revolver dörrenés hallatszott. — Nem keltett valami nagyobb emóciót. Mindenki saját magával volt elfoglalva. Mindenki igyekezett helyet biztosítani magának. Ez azonban hihetetlen nehézségekbe ütközött. A vagonokban, folyosón, lépcsőkön ember-ember hátán tolongott. Az elsőosztályu tisztí kocsikba csak az ablakon át lehetett bejutni.

— A polgári utasok nagy része lemaradt a vonatról. Én nagy küzdelmek árán befészkeltem magam egy harmadosztályu kupéba.

Hosszas várakozás után végre elindult a vonat. Az úton az amerikai utikalandok mássai elevenedtek meg szemünk előtt. Az a néhány polgári utas, aki a vonaton volt állomásról-állomásra elszántan várta a történéseket.

Az első incidens Sofronyánál történt. Egy jókedvű katona egy kis mulatsággal akart szolgálni az utasoknak. Valami hosszukás tárgyat meglóhált a feje fölött és az ablakot bezuva, kidobta az állomásépület elé. — Őriási

detonáció következett utána. A jókedvű katona egy kézigránát dobott ki az ablakon.

Kétegyháza közelségében az odairányított matrózok lövésre kész fegyverekkel álltak a vagonok ablakánál, mert azt hitték, hogy a bejelentett nagyszabású támadás már megtörtént. Az előkészület feleslegesnek bizonyult, mert akkor még teljes rend uralkodott az állomáson.

Csabáig nem történt nevezetesebb incidens. Itt azonban a pályatestet a kirabolt vasúti kocsik tömege éktelenítette el, a két utolsó nap szomorú emlékei.

Valóban rettenetes dolgoknak voltunk szemtanúi Gyomán. Egy hosszú német préda-vonat érkezett az állomásra Románia felől, minden vonat ezzel a felirattal:

*Heeresgruppe Mackensen
Fisches Obst.*

A vonatot tíz-tizenöt német katona kísérte. Mikor a vonat Gyománál megállott, a pályaudvaron levő martalóc katonák teljesen kifosztották. A német katonákat lehajigálták, az ajtókat bezárták és megkezdődött a fékevesztett fosztogatás, amelyben a környék összesereglett népe is részt vett. A német kocsikban nemcsak gyümölcs volt, hanem igen sok ipari árucikk is: edények, lakatárak stb. A martalóc katonák és a velük együtt fosztogató tömeg mindent elhurcolt a kocsikból. Az utasok alig várták már, hogy a vonat elinduljon. Undorító látvány volt.

A mezőtúri állomáson már jól szervezett polgárőrség fogadta a berobogó vonatot. Itt értesültem, hogy Pusztatényő és Pusztapó községek nemrég kértek és kaptak segítséget Mezőtúrról.

Szolnokon és attól kezdve valamennyi állomáson rend volt már. Csak Tápiószőlőnél látszott, hogy ott kiraboltak egy vonatot, mert a közönség és a vasutasok térdig jártak a sinek közé szóródott kukoricában.

Este tíz órakor érkezünk meg Budapestre. A polgárok megkönnyebbülten lélegzettek fel, mikor szilárd talajt éreztek lábaik alatt.

Ime ilyen most az utazás Aradtól Budapestig!

KÖZÉLELMESZES.

Rum ki nem adható. Figyelmeztetem a kereskedőket, hogy a megjelent miniszteri rendelet értelmében semmiféle szesz-ital nem árusítható, így a hatósági rum is további intézkedésig nem árusítható. — A közlelmészeti hivatal vezetője

Cseh és osztrák követség Budapeston.

(Prága tüntet Ausztria ellen.)

Bécsből jelentik: *Tusar* bécsi cseh követ egy hírlapíró előtt akövetkezőket jelentette ki:

— Értésítettük Károlyit, hogy a bécsi cseh követség és a cseh kormány megbízásából *Stodola* gyáros ma Budapestre utazik. — *Stodola* tárgyalni fog a magyar kormánnyal, hogy kölcsönösen nevezzenek ki követeket, cseh követet Budapestre és magyar követet Prágába.

Bécsből jelentik: *Ellenbogen* szociáldemokrata képviselő Budapestre utazott, hogy a német-osztrák kormány nevében tárgyaljon Károlyival. A német-osztrák kormány követet kíván a magyar államba küldeni és a magyar kormány is küldjön követet Bécsbe.

Prágából jelentik: Tegnap délután Prágában negyedmillió ember részvételével népgyűlés volt. A tüntető tömeg bejárta a várost és egy fekete-sárga koporsót vitt, amelyen nagy betűkkel rá volt festve a felírás:

— Megdöglött a fekete-sárga bestia.

A Vencel-téren a koporsót máglyáig elégették. A Károly-környon a Habsburgok diadalára felállított emlékoszlopot ledöntötték.

Bécsből jelentik: Itt elterjedt hírek szerint *Károly* császár a keresztényszocialistákkal együtt monarchista puccsot tervez.

A tegnapi nap nyugodtan telt el. A fizetek gyűléseket tartottak, amelyen felhívásokat intéztek a közönséghez, hogy tartsa fenn a rendet és őrizkedjék a zavargásoktól. Egy főhadnagy indítványára a köztársasági forma mellett foglaltak állást.

Egy millió — biztonsági adó. (Nagyváradon, de nem Aradon.)

Nagyváradról jelentik: A nagyváradai kereskedelmi és iparkamarában tegnap *Moskovits* József dr. kamarai elnök elnöklése mellett nagyfontosságú ülés volt, amelyen a biztonsági adó kivetése felett folyt tanácskozás. Ez a biztonsági adó a rend és nyugalom fenntartására szükséges nemzetőrség felállításához kell. Összege 1 millió korona.

Az értekezleten jelenvoltak a kamarai érdekeltségek, a kamarai elnökség és az összes nagyváradai pénzüntézetek vezetői s természetesen a Nemzeti Tanács kiküldöttei. Az együttes értekezleten megvitatták, hogy az adó kivetésnek milyen módzatai lesznek.

Az értekezlet három adózó kategóriát állapított meg és ez alapon 300.000 koronát a pénzüntézetekre, 400.000 koronát az üzemekre és 300 ezer koronát az adózó kategóriákra vetett ki.

A kivetett összegek pénzüntézetek, üzemek és magánosokra névszerint hétfőn nyer végleges megállapítást, melyet a város pénz- és adóügyi osztálya fog majd cszközölni. Hivatalosan erről ezt közlik:

A rendfenntartás biztosítása, a nemzetőrség szervezése és az átalakulás olyan jelentékeny költségeket igényel, amely nagyobb összeg beszerzését vonja maga után. Természetes, hogy ezeket a költségeket azoknak a vagyonosabb rétegeknek, azoknak a vállalatoknak és intézményeknek kell fedezniük, amelyeknek elsősorban érdekük, hogy a rend és a közbiztonság tovább is fenntartható legyen. Ezeket a költségeket egylőre egy millió koronában állapították meg. Ezt az összeget igazságos kules szerint róják ki. Ha ez az összeg túlhaladná a tényleges kiadásokat, akkor a fenntmaradó felesleget az illető köztartozása javára számolják el.

HIREK. Parancs.

Magyar Nemzeti Tanács és a hadügyminiszterium parancsa folytán Aradon a Katonai Tanács haladéktalanul megalakítandó. — A helyőrségben levő összes önálló csapatostek, intézetek és alakulatok tartoznak holnap reggel 12 óráig a Katona Tanács megalakítása végett bizalmiférfákat választani, névsort azonnal hozzám beküldeni és pedig csapatost és intézet szerint 2 tisztet (egy tényleges és egy tartalékos vagy népfelkelőt) és két legénységit (egy altisztet és egy közembert), akik mint bizalmiférfák holnap, november hó 5-én d. u. 3 órára a 33. gy. e. tisztiféltetőjében (Várban) tartandó alakuló gyűlésre megjelenni kötelesek.

Arad, 1918. november hó 4-én.

Resch Ferenc s. k. altábornagy,
magyar katonai állomásparancsnok.

Helyességért:

Nagy főhadnagy.

— Táborból hazatérő előfizetőinkhez. Azokat a tisztelt előfizetőinket, akiknek lapunk tábori postára, Horvát-Szlavonországba, Ausztriába, vagy külföldre járt, felkérjük, hogy amennyiben tartózkodási helyüket elhagyták, sziveskedjenek haladéktalanul közölni kiadóhivatalunkkal lakhelyüket, régi címük megemlékezésével. A kiadóhivatal csak így tud gondoskodni arról, hogy előfizetőink a mostani mozgalmas időkben egy napig se nélkülözzék az Aradi Közlönyt.

— Felhívás a honvédtisztekhez. Az Aradi Katona Tanács az Aradi Közlöny után felhívja az Aradon tartózkodó összes második gyalogezredbeli honvédtiszteket, felmentetteket is, hogy holnap, kedd reggel fél kilenc órakor Greén Nándor főkapitány hivatali helyiségében jelentkezzenek.

— Aradra jönnek a kettős honvédek. A 2. honvédgyalogezrednek Aradon tartózkodó tisztjei ma megkérték Szél Mihályt, a szociáldemokrata-pártnak Aradra küldött megbízottját, hogy egy általuk elkészített kérvényt vigyen fel Budapestre a hadügyminiszterhez, hogy az ezred pótzászlóját azonnal helyezze Aradra. A tisztek arra hivatkoznak, hogy Karánsebesen nagymennyiségű fegyver és élelmiszer van, amit meg lehetne menteni. — Kívánatos volna továbbá Arad és a megye közbiztonsága szempontjából is, ha az aradi és aradmegyei katonák Aradra kerülnének.

— Románia és Bulgária békülnek. Szófiából jelentik: Bulgária és Románia között a megégyezés csaknem teljesen elkészült. Ennek értelmében Románia visszakapja Dobrudzsát, azonban Románia semmiféle külön kárpótlást nem követel Bulgáriától. A Dobrudzsában lakó bolgárok autonómiát kapnak. — Bulgária Drinápoly és Konstantinápoly kivételével megkapja az összes európai török területeket. A tárgyalásokon, amelyek Jassiban folynak, a bolgárokat Radew, a görögöket Venizelosz, a szerbeket Jovanovics volt szerb követ képviseli. Avarescu román tábornok Szófiába utazott, hogy a végleges simitásokat elvegye.

— Az iskolák zárva tartása. A közegészségügyi bizottság határozata alapján Arad város területén levő összes községi, állami és hitfelekezeti elemi, középfokú és szakiskolák igazgatóinak, valamint az érdekelt szülőknek tudomására adom, hogy az iskolákban a tanítás f. év november hó 19-én kezdődik. — Varsassy Lajos polgármester.

— Felhívás. Valamennyi Arad területén tartózkodó szolgálatképes, beosztással nem bíró, vagy jelenlegi szolgálati beosztásukban nélkülözhető azon tényleges állományú törzs- és főtisztek, valamint továbbszolgáló altisztek, kik az alakulóban levő nemzetőrségbe be nem léptek, szolgálattételre a következő helyeken haladéktalanul jelentkezzenek annyi val is inkább, mivel egyébként a nyugdíj- és egyéb ellátásra minden igényüket veszítik. A jelentkezés helyei a következők: 1. Törzstisztek számára a magyar hadügyminiszterium 2. osztályában; 2. főtisztek számára a budapesti csendőrkörületi parancsnokság (I. Böszörményi-uti csendőrségi laktanya), Budapest kivül a vidéken tartózkodó főtisztek valamely közelükben levő külső csendőrkörületi parancsnokságnál is jelentkezhetnek, ezek végleges beosztásáról a csendőrségi felügyelő intézkedik; 3. továbbszolgáló altisztek számára a budapesti katonai rendőrség parancsnoka (Irányi-utcai térparancsnokság épület.) — Magyar hadügyminiszter.

— Vasuti szerencsétlenség Honctón. Ma délután azt jelentették az alispáni hivatalnak, hogy Honctón zendülés tört ki. Az Acsev külön motoros vonatot küldött ki, amelyen aradi katonák és polgárőrök mentek Honctóra. A motoros a honctói állomáson összeütközött egy vonattal. Az összeütközés következtében három ember meghalt és sokan megsebesültek. A csöcselék ekkor az állomáson fosztogatni kezdett. Ujabb segélyvonat indult ki. — Lapzártáig nem érkezett részletes jelentés a szerencsétlenségről.

— Eljegyzés. Molitorisz Ákos tart. hadnagy eljegyezte Kämmer Erzsikét Aradon. — (Minden külön értesítés helyett.)

— Szünet az aradi bíróságokon. Az igazságügyminiszter ma táviratot intézett az aradi törvényszék elnökéhez, s ebben elrendeli, hogy az aradi bíróságok november 18-ig szünetessék be működésüket.

— Halálozások. Katona Béla miniszteri tanácsos, az aradi m. kir. kulturmérnöki hivatal 15 éven át volt főnöke meghalt. A vizügyi műszaki szolgálat keretén belül, kiváltképpen a most aktuálisvá váló vízerő telepek fejlesztésében volt kiváló érdeme. Terveinek megvalósítását a háború akadályozta meg. — Temetése folyó hó 5-én délután 3 órakor lesz Apponyi Albert-ut 12. sz. házból.

Az Aradi Mérnök és Építész Egylet felkéri tagjait, hogy hosszú időn át volt érdeműs alelnöke, Katona Béla miniszteri osztálytanácsos ur, az aradi kulturmérnöki hivatal főnökének temetésén részt venni sziveskedjenek. Gyülekezés az Egylet Központi szállóban levő helyiségében f. hó 5-én d. u. 2 óra 30 perckor, a honnan testületileg indulunk a gyászházhoz. Vanicsék Ferenc, titkár.

Szarka János acsev. ellenőr neje, született Papp Ilona életének 35-ik évében elhunyt. Makón november 4-én d. e. 10 órakor temették.

— Gépfegyveres repülőgépek a csöcselék ellen. Budapestről jelentik: A fővárosi katonai rendőrség parancsnoka intézkedett, hogy a katonai rendőrséget repülőosztagokkal szereljük fel. Amint a rendőrség jelentést kap, hogy a külvárosokban, vagy a főváros környékén a csöcselék garázdálkodik, azonnal gépfegyverrel felszerelt repülőgép indul el a fosztogatók ellen.

— Házberkönyvek kaphatók Pichler Sándornál, Bohus-palota.

— Felhívás a jegyzőkhöz. Felkérem a székieljáról menekülni kényszerült községi és körjegyző urakat, hogy helyzetünk és továbbti teendőink megbeszélése céljából f. hó 5-én, kedden délután 2 órakor a Pannónia külön termében saját érdekekben megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel Vaja Antal jegyzői egyleti elnök.

— Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mányoki Margit aradi és Korzó Anna ópálosi állami óvónöket saját kérésükre jelen minőségükben kölcsönösen áthelyezte.

— A kávéházi áruk. Az ármegeállító bizottság f. évi október hó 29-én megtartott ülésének határozatához képest mindaz, aki f. évi november hó 6-tól kezdve a fehér kávé 30 fillérről, a fekete kávé 60 fillérről, a teát cukorral 80 fillérről, a teát rummal 1.60 fillérről drágábban árusítja, vagy kiszolgáltatja, árdrágítást követ el. — Löcs Rezső, helyettes polgármester, k. é. h. vezető.

— Vigyázzunk a telefonra. A polgármester a város egészségügyi bizottságának előterjesztésére elrendeli, hogy a tömegesen használt telefonok mikrofonjára a spanyol járványnak nevezett járvány meggátlása céljából a telefon előfizetők selyempapírt alkalmazzanak, mely minden beszélgetés után megsemmisítendő és tiszta selyem papírral pótlandó.

— Az illavai fegyencek lázadása. Budapestről jelenti tudósítónk: Az illavai fegyencek a forradalom második napján kiszabadultak a börtönből. Revolverekkel és fegyverekkel felszerelve a vasuti állomáson megszálltak egy vegyes vonatot és arra kényszerítették a mozdonyvezetőt, hogy induljon Budapest felé. Illaváról a fegyencek kiszabadulásáról táviratoztak Vácra és Budapestre. Budapestről két karhatalmi század gépfegyverrel felszerelve kiment Vácra. Mikor a vegyes-vonat Vácra megállt, a karhatalmi századok felszólították a fegyenceket, hogy adják magukat és szálljanak le. A fegyencek azonban nem engedelmessé váltak és lövéseket adtak le. Erre a karhatalmi kirendeltség puska- és gépfegyvertűz alá vette a vonatot és össze lötte azt. A váci pályaudvaron harminchat halottat és hatvan sebesültet számláltak össze. A sebesülteket Budapestre szállították, utközben még 14 meghalt. A többi fegyencet elfogták.

— Köszönetnyilvánítás. Boldogult dr. Elek Sándorné, szül. Vörös Magda ravatalára szánt koszorúmegváltására Roth Zsigmond és neje 100 koronát adományozott az izr. népkonyhának, mely nemes szívi adományért köszönetét fejezi ki az elnökség.

— Ismét ki akartak törni a katonafegyencek. Ma este felé az aradi várban elzárt fegyencek ismét fellázadtak és kiakartak törni. Az őrszolgálatot teljesítő katonák és polgárőrök azonban megfékeztek a fegyenceket. A katonai fegyházban most rend van.

— A Városi Zeneiskolában holnap, 5-én minden tanszakon megkezdődik a tanítás.

— Ló árverés. E hó 5-én délelőtt 9 órakor a MÁV. aradi pályaudvarán szabad kézből 235 darab német katonalovát árvereznek el. A lovak egészségéért kezeséget vállalunk. — Vasuti vonalparancsnokság aradi német csoportja.

„A nemzeteket félelemben kell tartani“.

(Frigyes főherceg levele Károly királyhoz.)

A *Prüger Venkov* című lap bécsi forrásból jelenti, hogy Frigyes főherceg az utóbbi napok egyikén a következő levelet intézte Károly királyhoz:

— Még mindent meg lehet menteni. Adj ki parancsot, hogy kijenek mindenkire, aki a köztársaságot akarja. Vedd igénybe az én eszközeimet. Vannak még katonák, akik engedelmeskednek Neked és akik vas szigorúsággal rendet tudnak teremteni. A nemzeteket félelemben kell tartani, nem szabad fölük félni. Ha megfogadod szavamat, még mindent meg lehet menteni: a trónt, a dinasztíát, és a monarchiát. De gyorsan és kiméletlenül kell fellépni.

A cseh lap jelentése szerint Frigyes főherceg ezen levele a magyar forradalmárok kezébe került.

LEGUJABB.

A magyar udvartartás letette a hűségesküt. — Kövess a magyar hadsereg főparancsnoka. — Románia igénye Erdélyre

Budapest. A Nemzeti Tanács előtt Széchenyi Miklós magyarországi udvarnagyt vezetésével ma megjelent az egész királyi udvartartás és letette a hűségesküt.

Bécs. Habsburg Károly a magyar csapatok feletti főparancsnokságot november 2-án, még a fegyverszüneti feltételek megérkezése előtt letette és a magyar hadsereg főparancsnokává báró Kövess Hermann tábornagyot nevezte ki.

Budapest. A magyar hadügyminiszter elrendelte, hogy a Magyarországon átutazó német katonákat nem kell lefegyverezni, hanem teljes felszereléssel tovább indítandók.

Bécs. A Mackensen-hadsereg a legközelebbi órákban megkezdte Magyarországon és Ausztrián át az elvonulást, különben a lefegyvereztetés veszélyének lesz kitéve.

Rotterdam. A washingtoni román követ Lansing államtitkárnak memorandumot nyújtott át, amelyben Románia igényét Erdélyre bejelenti.

Prága. A 18. gyalogezred legénysége ma elfoglalta a Hradsinon levő királyi kastélyt.

Innsbruck. Vorarlberg tartomány ma ki-mondotta önállóságát.

Budapest. A magyarországi nemzetek önrendelkezési jogát előkészítő miniszteriumnak a miniszterelnökségen levő helyiségében ma megjelent Bleyer Jakab egyetemi tanár, felkereste Jászi Oszkár minisztert, hogy megismeresse vele a királyhágón inneni németek álláspontját. E szerint a német nép a magyar nemzethez csatlakozik és önrendelkezési jogát Magyarország területi integritásához ragaszkodva akarja megvalósítani. A magyar állam történelmi kereteiben kívánja kifejleszteni azokat az intézményeket, amelyek a magyarországi németiség kulturális és politikai szabadságát biztosítani fogják. Jászi miniszter a kormány nevében megköszönte a felvilágosításokat.

Bécs. Itteni katonai körök szerint azok az entente csapatok, amelyek hivatva vannak területünket megszállani a hadvezetőség engedélyével már átlépték vonalainkat. Sikertült vonalaink mögött kordont vonni, amivel megakadályozzák csapataink rendetlen visszavonulását és kényszerítik őket, hogy rendszeresen vonuljanak vissza.

Angol csapatok Magyarországon?

(Károlyi Páduába utazott. — Leszerelnek a szerbek. — Az olaszok Triesztben.)

Ma Aradra érkezett az olasz frontról egy aradi tiszt, aki munkatársunknak elmondotta a legutolsó olasz offenzívát, amely borzalom tekintetében minden eddigi támadást feljűlt. A fegyverszünet előtti napon az olaszok és angolok rettenetes támadást intéztek visszavonuló csapatunk ellen. A Piaven át tankokat hoztak át, amelyek borzalmas tüzet zúdítottak a visszavonuló csapatokra. Ennek a tüznek nem lehetett ellenállni. A katonák legnagyobb része megadta magát, a többi pedig elpusztult. Az ezred legnagyobb része fogságba került, 6 maga néhány katonával csak úgy tudott megmenekülni, hogy átúszott a Tagliamenton. Elmondotta még az aradi tiszt, hogy Magyarországra való utazásakor, amikor Pécsen kiszállt a vonatból, a pécsi vasúti állomáson má rangol csapatokkal találkozott. Hogy fantázia az, vagy valóság, azt még nem lehet megállapítani.

Bécsből jelentik: Tegnap délután négy óra körül hat olasz torpedó-naszád kikötött Triesztben. Olasz csapatok szálltak partra. Ottili di Rovereto tábornok átvette Trieszt katonai és polgári kormányzását és visszahelyezte hivatalába a háboru előtti városi tanácsot. A városban nagy a lelkesedés. Tegnap este újabb olasz hajók jöttek, amelyek katonaságot és élelmiszereket hoztak. Hétfőre még nagyobb olasz csapatokat várnak.

Budapestről jelentik: Károlyi Mihály gróf miniszterelnök és Jászi Oszkár dr. nemzetiségi miniszter ma Páduába utaztak, hogy megkezdjék a béketárgyalásokat Diaz tábornokkal, az olasz hadsereg főparancsnokával.

Ujvidékről jelentik: A szerb hadsereg demobilizációja a legnagyobb rendben és csodálatos fegyelmességgel megy végbe. A katonák, amint falujukba érnek, leszerelnek és megkezdik a békés polgári munkát. Ma a dunai fronton mindössze három szerb hadosztály áll. Ezek közül kettő tovább szolgáló altisztekből áll. A három hadosztálynak kilencven százaléka Belgrád és környékbeli lakos és ezek nem is készülnek átkelni a Dunán. Esperay francia tábornok főhadiszállása Belgrádban van, ahol egy angol, francia, görög és amerikai hadosztály felett rendelkezik.

Budapestről jelentik: Károlyi Mihálynak és Jászi Oszkárnak Páduába tervezett utazása egyelőre elmarad.

Triesztből jelentik: Ma délután a lakosság nagy ujjongása mellett hat olasz torpedónaszád futott be a kikötőbe. A lakosság a tiszteket lelkes ovációban részesítette.

Aradi honvédek

az utolsó olasz offenzívában.

(Jönnék vissza a 2-ös honvédek.)

Budapestről jelentik: Buda háborus csöndjét az esti órákban katonák harsány éljenzése zavarta fel. A déli frontról, a Piave mentéről két század magyar honvéd érkezik meg, akik között a 2-es és az 5-ös honvédek vannak túlsúlyban. Az alagut százszorosán visszhangzik a katonák örömujjongásától, akik részben otthagyták a frontot, részben pedig a régebben elfoglalt és most kiürített területek kórházaiból és üdülőtelepeiről tértek haza.

Nagyon fáradtak a szegény magyar katonák. Lényükön azért mégis észrevehető egy magaslatos érzés: itthon vannak és ezentul, ha kell, csak magyar földet védelmeznek meg. Amint lassu léptekkel áthaladnak a lánchidon, melléjük szegődünk, vezetőjük egy őrmester elmondja, hogy ők még 28-án indultak el az olasz frontról. Az entente seregei, az angolok, franciák és olaszok előzőleg rettenetes támadást indítottak. Tankokat hoztak át a Piaven és azokból borzasztó túlzelt zudítottak a felhომlott monarchia akkori meggyűlt harcoló csapataira. Az offenzívának mondja az őrmester — az entente számára nagy eredménye lett: *akkora győzelmet arattak, amely túlszárnyalta a monarchia hadseregének az olaszok fölött eddig aratott legnagyobb győzelmét.*

Aki tudott menekülni, igen sokan fogságba estek.

Egy másik katona elmondja, hogy Udinében voltak a kórházban, amikor az ezredorvos összehozta a magyort és felhívta valamennyiüket, hogy *mindenki menjen, amerre tud.* Huszonnyolcadikán így ők is vonatra ültek és négy napi utazás után Budapestre érkeztek.

— Arra a kérdésre, hogy tudják-e, hogy fegyverszünet van a déli fronton, a menetelők felkapják fejüket, egy pillanatig rajtuk a meglepődés, az öröm, majd lemondóan mondják:

— Előbb kellett volna annak lenni. *Mennyi magyar vért mentettek volna meg...*

Amikor a menet a pesti oldalra ért, egy fiatal hadnagy lázas izgalommal állt a katonák elé és parancsot adott arra, hogy a hadtestparancsnokság udvarára térjenek be. A katonák a felhívásnak ellentmondás nélkül engedelmeskedtek. Valamennyien éhesek voltak és sokan lerongyolódott bakancsokkal érkeztek meg.

A parancsnokság udvarán a többi katonák örömrivalgással fogadták hazatért társaikat. A kik ezután vacsorában részesültek. A déli vasuton most naponta várható a katonavonatok beérkezése.

Bécsből jelentik: A tegnapi vonatok Bécsből csakis katonákat vittek, leginkább magyarokat, haza Magyarországra. Óránként indulnak vonatok, melyeken az itteni kaszárnyákból a magyar katonaságot szállítják haza.

KÖZGAZDASÁG.

— A kormány rendelete a törvényes fizetési eszközök tárgyában. A hivatalos lap vasárnapi száma közli: A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes felhatalmazás alapján a következőket rendeli: 1. §. Az Osztrák Magyar Bank budapesti főintézete által kiállított kamatozó vagy nem kamatozó pénztárjegyek, valamint az általa kibocsátott utalványok vagy csekkek, végül az általa megerősített csekkek az alábbi 2. §-ban foglalt kivétellel további intézkedésig fizetésül elfogadandók. 2. §. *Munkabérek* fizetésére az 1. §-ban felsorolt pénztárjegyek, utalványok és csekkek nem használhatók. 3. §. Ez a rendelet 1918. november hó 2-án lép életbe, hatálya azonban kiterjed az 1. §-ban felsorolt pénztárjegyekre, utalványokra, csekkekre és megerősített csekkekre akkor is, ha azok kiállításuk, illetve megerősítése a mai nap előtt történt. *Károlyi s. k. miniszterelnök.*

A népmiszterek.

*

Károlyi Mihály miniszterelnök: Eleinte pacifista grófnak csufolták. Azt hitték, hogy a pacifizmus afféle kaszinói sport. Mióta látták, hogy ez az ő hite, meggyőződése, szívének legbensőbb sugallata — lelkesedést keltett és hódított.

Batthyány Tivadar belügyminiszter: Ifjúságában konzervatívnak indult és lassan radikálissá és függetlenségi politikussá fejlődött. Azt mondhatja magáról, mint Murat, aki ifjúságában postakocsis volt és később Nápoly királya lett, az ostort trónjához támasztotta és rámutatott büszkén: Így kezdtem! Ez áll Batthyány konzervatív ifjúsága bünére is. Így kezdte, innen indult ki, hogy most a nép leglelkesebb híve és szóvivője legyen.

Garami Ernő kereskedelmi miniszter: Milyen nagy a különbség a mostani és az előbbi kereskedelmi miniszter között. Mindketten proletár származásúak. Szetrényi manőverek útján csinált karriert. Garami más utakon járt, mint a nép érdekeinek erősebb védője lett miniszter. Nem pályázik az excellenciás címre, sem báróságra. Ha kedveskedni akartok neki, ha behízelegni akarjátok magatokat nála, mellőzzétek a kegyelmes címet és szólítsátok így: Miniszter ur!

Kunfi Zsigmond népjóléti miniszter: A fővárosi könyvtár törzsvendége. Hetenkint egy rakás könyvet cipel hóna alatt ez a kiváló tudós és publicista, mint a szorgalmas diák és vitte lakására a város periferiáján, ahol egy bérház ötödik emelén él. Ha megbukik, újból elfoglalja helyét a könyvtár olvasószobájában.

Lovász Márton közoktatásügyi miniszter: Harminc évig küzdött mint függetlenségi politikus. Tipikus antistréber. Még akkor is, a mikor pártja győzött, mindig lemaradt. Neki nem jutott soha semmi. Hát a közoktatási tárca már nem kellett senkinek? Különben teljesen érthetetlen, hogy ezt az érdemes, szerény embert nem szorította ki valami ügyes svihák.

Jászi Oszkár nemzetiségi miniszter: Igazi idealista tudós, európai szellem, a nemzetiségi kérdésnek első tekintélye. Husz éves tudományos küzdelmeinek, politikai perspektívájának gyakorlati megvalósítása előtt áll. Az idők rendkívüliek és kritikusak: Jászi tiszta neve, tekintélye, becsülete a nemzetiségi tényezők előtt nagy segítsége lesz a meggyőzésnek.

Linder Béla hadügyminiszter: Vezérkari ezredes volt még a napokban, a Kriegsministeriumban és a főhadiszálláson a hadművelési osztályon dolgozott, mindig jó magyar volt és becsületes polgár. Szoros összeköttetése volt Urmánczyval és nagy szolgálatokat tett a magyar katonáknak. Ma ő az első magyar hadügyminiszter, bizonyára joggal és okkal.

Buza Barna földművelésügyi miniszter: Apró ember, tele tüzzel, temperamentummal, meggyőződéssel. Publicistája volt a függetlenségi eszmének évtizedeken át, mindig közel állt a magyar földhöz és a magyar paraszthoz, bizonyára meg tudja érteni és orvosolni fogja bajukat.

Nagy Ferenc közlekedési miniszter: Főjegyző volt Miskolcon, tanult, képzett fő, a Társadalomtudományi Társaság egyik első tagja. Annnyira megszerették, hogy igen fiatalon polgármestert csináltak belőle. Rendbehozta Miskolcot, a háboruban nagyszerűen elmelegte és adminisztrálta, úgy, hogy Hadik János felhozta maga mellé közlekedési államtitkárnak. Jó államtitkár volt: nem Ausztria szolgálja. Az első egyike

volt, aki csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz, de — nem ezért lett miniszter, hanem azért, mert erre való ember.

Szende Pál pénzügyi államtitkár: Ügyvéd volt, megszervezte a Kereskedők szövetségét, nagyvágú tette, hatalmat faragott belőle. Kiváló adópolitikus, a radikálizmus első pénzügyi szakembere. Nem lesz soká államtitkár, miniszter lesz hamarosan.

LEGUJABB HIREK.

— **Adler Frigyes** átvette a külügyminiszteriumot. Bécsből jelentik: Dr. Adler Frigyes osztrák külügyminiszter ma a volt közös külügyminiszteriumban elfoglalta hivatalát. — A hadügyminiszter máától kezdve a hadügyi állami hivatal nevet viseli.

— **Az egri érsek átengedi földjét a népnek.** Egerből jelentik: Az egri érsek a Nemzeti Tanácsnak bejelentette, hogy összes ingatlanait, holdankint ezer koronájával a népnek engedi át. Valószínű, hogy a főkáptalan is ilyen bejelentést fog tenni és akkor több mint ezer katasztrális hold föld jut a nép kezére.

— **Bécsben rálóttak békés hadifoglyokra.** Bécsből jelentik: Sajnálatos jelenet játszódott le ma délben az északi pályaudvaron, ahova egy orosz foglyokat szállító vonat érkezett be. A közönség azt hitte, hogy az orosz foglyok fosztogatni akarnak. Eleinte néhányszor a levegőbe lóttek, majd később a foglyokra, akik hanyathomlok igyekeztek menekülni. A sajnálatos félreértésnek két halottja és öt súlyos sebesültje van. Szencsére sikerült a jogosan felizgatott foglyokat hamarosan lecsillapítani.

— **Bécs iparcikkéért kap vágómarhát.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A *Politikai Híradó* jelenti: Buza Barna földművelésügyi miniszter megtudta, hogy Bécs város részére kilencezer vágómarha és egyéb állat áll utrakészen a megfelelő takarmánnyal. A miniszter a kiindulmány továbbítását megtiltotta és átírt Bécs polgármesteréhez, hogy a vágómarhákat csak akkor kapják meg, ha Bécs megfelelő mennyiségű posztót, vásznat, cipőt és papírt bocsát rendelkezésünkre még pedig a háború előtti áron.

— **Új államtitkárok.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A minisztertanács Böhm Vilmost, a vas- és fémmunkások szövetsége felügyelő-bizottságának elnökét hadügyi államtitkárrá nevezte ki a személyi és dologi leszerelések intézésére. A minisztertanács Fényes László képviselőt hadügyi államtitkárrá nevezte ki a nemzetörség szervezésére. A minisztertanács dr. Friedrich István országgyűlési képviselőt hadügyi államtitkárrá nevezte ki. A minisztertanács Meskó Zoltán országgyűlési képviselőt Baja törvényhatósági joggal felruházott város, továbbá Pestmelye kiskörösi és kalocsai járásai területére kormánybiztossá nevezte ki.

— **A hazatérő katonák fogadása.** Budapestről jelenti tudósítónk: A *Politikai Híradó* jelenti: A hadügyminiszter utasította a kerületi parancsnokságokat, hogy a visszatérő katonák fogadására és irányítására a területükön levő fontosabb vasúti állomásokon fogadó-állomásokat szervezzenek. Ennek az a célja, hogy a legénységet a jelenlegi helyzetéről tájékoztassák, élelmézéséről gondoskodás történjék és tovább irányítsák.

— **Megszűnnek a közös katonai parancsnokságok.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A hadügyminiszter intézkedett, hogy a katonai parancsnokságok (Militärkommandók) a helyben levő honvéd kerületi parancsnokságokba olvadjanak. A temesvári katonai parancsnokság a szegedi honvédkerületi parancsnokságba olvad.

— **Ausztria nem kap tőlünk tejet.** Budapestről jelentik: A kereskedelmi miniszter a tej kivitelét Ausztriába megtiltotta.

— **Hazabocsátják a tanárokat és tanítókat.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A hadügyminiszter utasította a kerületi parancsnokságokat, hogy a területükön levő összes közös és honvéd formációkban szolgáló tanárokat, tanítókat és közigazgatási tisztviselőket azonnal bocsássák el a katonai szolgálattól. Az elbocsátottak tartoznak a polgári hatóságnál jelentkezni és kötelesek résztvenni a nemzetörség szervezésében.

A szerkesztésért felel
STAUBER JOZSEF.

Apolló-színház.

1918. nov. 5-én:

Sár-arany.

Színjáték 8 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. nov. 5-én:

Egy éjszakára eljegyezve.

Vígjáték.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekérei nem vállalnak felelősséget.
Limbek János és fia „Első m. k. szob. érekeporos-gyára és temetőrendező-vállalata” Arad.

Érv. Katona Béláné szül. Bedrich Ilona saját, egy gyermekei Sándor, Ilonka, Ersei és az alóttírt nagyszámú rokonság nevében is mély fájdalommal tudatja, hogy a gondos férj, jó édesapa, szerető testvér, vő, rokon és jóbarát

Katona Béla,

miniszteri osztálytanácsos, az aradi kulturmérnöki hivatal főnöke,

folyó évi november 3-án, este 11 órakor, áldásos és munkás életének 58-ik és zavartalan boldog házassága 23-ik évében, hosszas kinos szenvedés után elhunyt.

A boldogult hült tetemei november 5-én, délután 3 órakor fognak Gróf Apponyi Albert-ut 12. szám alatti gyászházban a református egyház szerkezetében a helybeli felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Aldás emlékeire! Béke paragraf!

Arad, 1918. november 3.

Érv. Teronykó Jánosné szül. Katona Róza, Katona Sándor, Katona Imre, dr. Katona Zoltán, testvérel Gábor Irén férj. Katona Sándorné, Prunyi Mariska férj. dr. Katona Zoltáné, Bedrich Ida, sógornól. Érv. Bedrich Lajosné szül. Gere Ida, anyósa. 21

Frissen vágott baromfi

szárazon tisztítva, kibelezve (susa és májjal)

k a p h a t ó

14 korona kilogramja

Roth József fűszerészlet, Deák Ferenc-utca 29. sz. a., továbbá Dórr Gusztáv, Fehér Gyula ócegnél, Susa Lajos utcájánál Tököly-tér, telefon 1003. sz., valamint a Szabadság-téri piacon Faragó-féle sáternél. 7998

Kérelem.

Az összes aradi és aradmegyei takarékpénztárak figyeimébe.

Mint hogy pankotai üzletemet teljesen kifosztották, ezúton felkérem az összes Takarékpénztárakat, hogy az esetben, ha a Pankotai Népbanknál „P. F.” jel alatt elhelyezett betétem kiváltására valaki jelentkezik, úgy az illetőt letartóztatni szíveskedjenek, mert a betétkönyvhöz jogtalan uton jutott.

7973

MESSZER ARMINÉ.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
 Minden sor hirdetésre ára 80 fillér.
 Vastagabb betűkkel 60 fillér.
 A vastagabb betűkkel kívánt anyagokat aláhúzással kell jelezni.
 Hirdetéseket délután fél 6 óráig vesszünk fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 10 szög 3 korona.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazást keres.

FIATAL KERESKEDŐ felügyelő, raktárnoki vagy más bizalmi állást keres. Cím a kiadóban. 6276

JOBBA MEGJELENÉSŰ NŐ szakácsnőnek ajánkozik. Ferdinánd-utca 1a., házfelügyelőnél. 7994

ALLEINSTEHENDE Wittwe sucht Posten als Haushälterin bei alleinstehenden Herrn. Näheres in der Trafik (Weitzer János-utca 13.). 7984

SZERÉNY IGÉNYŰ német leány alkalmazást keres helyben 1-2 gyermek mellé. Cím a kiadóban. 7990

Alkalmazást nyer.

KATONAI vasuti élelmezési állomás részére nyolc nő azonnal felvétetik főszerre. Érdeklődni ugyanott. 7979

HAZIKISASSZONY, ki a főzést is vállalja, felvétetik. Szt. László-u. 6. 7989

MINDENES kerestetik nagy fizetéssel. Páthyány-u. 29., földsz. 1. 7987

BEJÁRÓT keres gyermektelen házaspár reggel 7-9. reggelinél. Cím a kiadóban. 7949

KIFUTÓ FIU, jó fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Kiadó lakás.

EGY KÜLÖNBÉJÁRATU butorozott szoba villanyvilágítással kiadó. Varsány Lajos-utca 84. sz. 7983

BUTOROZOTT utcai különbejáratu szoba katonatiszt részére kiadó. Flórián-u. 28. 7988

Vétel és eladás.

ELADÓ téli, kézzel szedett Masánszky fal-alma 2 korona 40 fillér nagyban és kicsinyben. Ujmelakka, Baros Ferencc-utca 7. 7953

KÁPOSZTA SAVANYÍTÁSHOZ nagy hordók eladók. Cím a kiadóban. 7977

PÉNZSEKRENY 1 drb. egyes és 1 drb. kettős számú, megvételre kerestetik. Lusztig Dezső, Marosberkes. 7982

HAJTÓKOCSI, használt, féderes, egyforma ülésekkel, eladó. József főherceget 19., házmeister. 7985

OLCSÓN ELADÓ hosszú fekete posztó télikabát és gallér, sötétzöld szövetruha. Cím a kiadóban. 7991

TELJESEN UJ pézma sziliskin gallér és manzetta olcsón eladó. Cím a kiadóban. 7992

EGY KOMPLETT férfi szoba mahagóni, képrámák, képek, vázák eladók. Megtekinthető Akác-utca 11. alatt. 6915

EGY divatos hosszú perzsa kabát eladó megtekinthető Erzsébet körút, 18. szám. 7928

ELADÓ egy szántó vagy cséplőgéphez bővé kocsit, egy könnyű féderes stráf-kocsi batár és fedeles kocsi, szánkó és szánkótalp, valamint egyes lószerszám. Schamberger-gyár. József főherceget-ut 11. sz. 7965

KEVESET HASZNÁLT nagyon szép gyermekkocsi eladó. Megtekinthető Teleky-u. 14. 7929

HASZNÁLT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 2109

Ingtalan.

EGY SAROK MAGÁNHÁZ átvehető kétszobás lakással, eladó. Érdeklődni 12-2-ig Nagy Sándor-utca 7., I. em. 7287

Oktatás.

NÉMET MAGÁNTANITÓNÓ, délutáni órákat ad. „Német magántanítónó” jelige alatt a kiadóba. 7999

FRANCIA NYELVMESTER, ki 30 év óta él Magyarországon, beszél magyarul és németül is, órák adására ajánkozik. Lakásért is hajlandó tanítani. Cím a kiadóhivatalban. 7995

Különféle.

KIADÓ Magyar-utca 3. sz. a. Istálló és kocsiszin, esetleg eladó. Bővebbet Gróf Károlyi Gyula-utca 4. 7981

MINDENKIT INTEK, hogy nevenre, vagy Honka leányom, végül Károly fiam nevére szóló takarékpénziári betéti könyveket, sorsjegyeket vagy hadikölcsön könyveket megvegye vagy leszámolja. Traub Kálmán. 7980

SZARAZ PINCÉT, vagy üres raktárt keresünk a városháza közelében. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérünk. 7500

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvétetnek a Messenger-boy hirdetésben. Klein I. hirdetés és hírlapirodájában, Zrinyi-u. és Mandi Boros Benji-tér 15. sz. alatti papirüzletben.

24415-1918. kh. sz.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. ministeriumnak a portland cement tájékoztató árának megállapítása tárgyában kiadott 4241-1918. M. E. számú rendeletét a következőkben tesszem közhirrre:

1. A szabványosnak megfelelő portlandcement tájékoztató ára métermázsánként 14 korona 5000 kg. vékony kisebb mennyiségűnél a fogyasztó részére ezen ár 1 koronával emelhető.

A göngyölgög címén felszámítható összeget az országos Központi Árviszsgáló Bizottság állapítja meg.

2. Ha a kereskedők az árut nem saját raktárából hanem a termelő gyártelepéről irányítja a fogyasztóhoz a fuvarozási költségeket felül 1. pontban meghatározott ár legfeljebb 6%-al emelhető.

A mennyiben az eladás a kereskedő raktárából történik az ár a helyi árviszsgáló bizottság állapítja meg.

3. Ha az előállító iparvállalat a munkabérek emelkedése folytán vagy egyéb okból megállapított tájékoztató áránál vagy az általa jelen rendelet életbelépéséig követelt áránál magasabb árt kíván számítani ezt csak az Országos Központi Árviszsgáló Bizottságnak előzetesen kikért engedélyével teheti.

4. A jelen rendelettel megállapított tájékoztató árak joghatályára része a 3578-1917. E. M. számú rendelettel irányadók, ehhez képest az aki jelen rendelettel megállapított tájékoztató árakat elfogadható indok nélkül túlépi az idézett rendelet 28. pontjának ültetve rendelkezési alá esik.

5. Az Országos Központi Árviszsgáló Bizottság engedélye nélkül a jelen rendeletben megállapított tájékoztató áránál vagy az általa a jelen rendelet élet-

be lépéig követelt áránál magasabb árt számít az amennyiben eslekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá kerülőnek a 3678-1917. M. E. számú rendelet 28. pontja alá nem esik kihágást követ el és 15 napig tartó elzárással valamint kétezer koronát pénzbüntetéssel büntették.

Arad, 1918. évi október hó 21-én.

Green, főkapitány.

6338-1918.

HIRDETMÉNY.

Közhirrre teszem, hogy a M. Kir. Pénzügyminiszter 120535-1918. rendeletében a szőlő-törköly és bor-seprő azon legmagasabb árt, mely mellett a központi szeszfőzdek ezen mellékterményt átvenni kötelesek, a következőkben állapította meg:

A központi szeszfőzde vállalkozója a kézisajttal kisajtott friss szőlőtörkölyt q-ként 24 K, a kézisajttal kisajtott, belaposított (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 26 korona, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttal kisajtott friss szőlőtörkölyt q-ként 18 K, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttal kisajtott (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 20 K, a kilugozott (törköly) bor készítésére használt szőlőtörkölyt q-ként 7 K. Áron köteles átvenni.

A termelő a szőlőtörköly átadása alkalmával azt, hogy a szőlőtörköly kézisajttal, illetve viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttal sajtoltatott-e ki, illetve, hogy a szőlőtörköly, törkölybor készítésére használtatott, a központi szeszfőzde vállalkozójának bejelenteni köteles.

A rendeletnek egyéb részletei a Budapesti Közlöny 227. számában megtalálhatók.

Arad szab. kir. város Közélelmezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lőcs,

polgármester-helyettes,
 a. vezető.

471-1918. eln. sz.

HIRDETMÉNY.

Közhirrre teszem, hogy hadifoglyokat a törvényhatósági gazdasági munkabizottság (vármegyeháza) engedélye nélkül munkára felfogadni és alkalmazni büntetés terhe mellett a legszigorúbban tilos.

Figyelmeztetem a város lakosságát, hogy csavargó hadifoglyokat házuk biztonságára érdekében is házukba ne fogadjanak, ilyeneket a legközelebbi rendőr, vagy katonarendőrnek adjanak át.

Arad, 1918. évi október hó 12.

Green, főkapitány.

Raktáros felvétetik.

jó fizetéssel
 Cím kiadóban.

8469-1918. szám.

Kisjenől járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán megüresedett talpasi községi legyzői állásra pályázatot nyitok és felhívom mindazokat, akik ezt az állást elnyerni óhajtják, hogy az 1900. évi XX. tc. 3. §-ában előírt képesítésüket és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám november 16-ig adják be.

Az állás javadalma:

- 600 korona készpénz.
 - 800 korona gabonaváltás.
 - 12 öl tűzifa természetben.
 - 22 kat. hold 641 négyszögöl föld haszonélvezete.
- A választás határnapját később fogom kitűzni.
 Kisjenő, 1918. évi október hó 31.

7978

CSUKAY, főszolgabíró.

Iskolakönyvek

tartós kötése, könyvkötészeti, különlegességi munkák, diszkötések, inakönyv kötések, írómappák, koszoruzalagnyomások és minden e szakmába vágó munkák izlésesen, tartósan és jutányosan készülnek.

Perec Béla és Társánál

(ezelőtt Kosmínsky Lipót) Weitzer János-u. 11. Könyv- és zenemű-udonságok, papir- és írószerek nagy választékban. 5906

Építési rajz

másolást elvállalok.

Mégkeresés: Boros Béni-tér 7., földszint 7. 7986

veska, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi nyomda részvénytársaság.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1918. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. 8:01
 Személyvonat délelőtt . . . 11:18
 Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. 1:25
 Személyvonat este 8:20
 Személyvonat reggel 5:46

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
 Személyvonat reggel 7:50
 Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:16
 Személyvonat délután 4:48
 Személyvonat reggel 6:58